

קיא ירי

שני אנשים הביאו לפיצוץ של פרשת נתיבי נפט בקיץ של שנת 1971. האחד מהם היה הגיאולוג דוד ניב, איש מישרד הפיתוח, שמגזעו במרוצת השנים עם אנשי חברת הנפט שטיפלה בהפקת הנפט בסיני, הביאו למסקנה כי משהו רקוב בממלכה זו. ניב, הנראה כאבטיפוס של האידיאליסט הישראלי המסתייג ובוהל בתופעות חברתיות שהפכו לנומרות בחברה הישראלית אך אינו עושה דבר כדי לשנות אותן ול-הלחם בהן, החליט לפעול בדרכו שלו. הוא שלח תזכירים לשר המישיפטים ולשר האוצר, בהם היו כלולות האשמות חמורות מאוד נגד מוטי פרידמן, מנכ"ל נתיבי נפט, ונגד חבר עובדיו.

בעקבות תזכיריו של דוד ניב הורו יעקב שמשון שפירא ופנחס ספיר על מינויו של חוקר מיוחד, השופט-לשעבר משה בן-זאב, כדי שיבדוק אם יש ממש בטענותיו של ניב. מינויו של בן-זאב, כמו הקירתו, נשאר חבוים בצל הרחק מזרקורי ההתעניינות של הציבור.

בן-זאב בווידע ויתקון

ייתכן שהפרשה כולה היתה מסתיימת בדו"ח הפושר שהגיש בן-זאב בתום הקירתו, שהיו בו אומנם כמה דברי ביקורת נגד מוטי פרידמן ונגד הסדרים המקובלים בנתיבי נפט, אך שזיכה את המנכ"ל ועובדיו מכל חשד או אשמה. אם הפרשה לא הסתיימה בכך, הרי זה לא מעט בזכותו של איש אחר, היפוכו הגמור של דוד ניב, עובד נתיבי נפט לשעבר משה בן-זאב. בן-זאב, יליד חברון, היה מוותיקי הקודחים בארץ. כמרבית הקודחים, המבלים את רוב חייהם בבדידות במקומות מרוחקים, היה גם הוא הרפת-קן מטבעו, שמצא את נחמתו במקומות המבו-דדים במשחקי קלפים ובשתייה. בעת שעסק ב-קידוח בשנת 1967, נפגע בן-זאב בתאונה. ידו התרסקה והוא הפך לנכה. מוטי פרידמן, בשירותו עבד בן-זאב, שילם לו סכום קטן של פיצויים כדי שלא תוגש תביעת פיצויים נגד חברת הקידוח הפרטית שלו באותם ימים, הבטיח לו שימ-שיך להעסיקו כקודה כל ימי חייו. כשמונה פריד-מן כמנכ"ל נתיבי נפט לקח את בן-זאב איתו לחברה. ב-1971 שכה פרידמן את הב-טחתו ובן-זאב פוטר.

מניעיו היו אולי שונים מאלה של דוד ניב, כאשר החליט גם בן-זאב לחשוף את מה שמתרחש בנתיבי נפט. אבל ייתכן שדרכו היתה יעילה יותר. במקום לפנות בתו-כירים סודיים אל צמרת המדינה, פנה בן-זאב אל העיתונות. עוד בשלבים הראשונים של הקירת בן-זאב התקשר בן-זאב עם העולם הזה, מסר את מרבית פרשיות השחיתות של נתיבי נפט, שכעבור כמה חודשים עסקה בהן ועדת ויתקון. גילוייו, שהתפרסמו בחודש אוגוסט 1971 בהעולם הזה (1771) שעל שערו התנוססה הכותרת שחיתות ומע-לות בנפט הישראלי בסיני, היו למעשה הגילויים המלאים והפומביים הראשונים על מה שהתרחש בנתיבי נפט.

על המידע הבסיסי של בן-זאב היתה מבוססת גם סידרת הכתבות שפירסם יונה שימשי בדבר מאוחר יותר. אין ספק שמלחמתו של בן-זאב היא שמנעה בסופו של דבר את השתקת הפרשה, גרמה לשערויה הציבורית שאילצה את הממשלה לא להסתפק במסקנותיו המימיות של בן-זאב אלא למנות ועדת חקירה. התוצאות ידועות. לגבי בן-זאב עצמו, הרי למרות שחלק מהאשמותיו התגלו כבלתי מדויקות או חסרות נתונים להוכחה, הרי בעיקרן הן חפפו את מסקנותיה של ועדת ויתקון. מאז חלפה כמעט שנה. בן-זאב זכה לפיצויים על פיטוריו מנתיבי נפט, שתחילה סירב מוטי פרידמן להעניקם לו. אבל הוא לא חזר להיות קודה. הוא המשיך להיות בעיר באותו אורח חיים בו חי במחנות הקידוח המדבריים והמרוחקים. השבוע, בעת משחק במועדון קלפים בתל-אביב, הוא נפטר משבץ-לב, כשהוא בן 51.

★ שריהסעד נתחנך

גילויי העולם הזה בפרשיות שונות מספקים חומר למכביר לסיעת העולם הזה - כוח חדש בכנסת לשאלות ולהצעות לסדר-היום. אולם לא רק סיעת העולם הזה מסתייעת בפירוטו שבערן זה.

ח"כ בן-ציון קשת בכנסת

לפני שבועיים, למשל, היה זה ח"כ גח"ל וסגן יו-שב ראש הכנסת, בן-ציון קשת, שבהצעתו לדון ב-אסון שאירע במוסד היל-דים בנס-ציונה, הסתמך, בין השאר, גם על גילויי העולם הזה בפרשה. אמר קשת בנאום ההנ-קה שלו להצעתו לסדר היום: "אינני בא היום להאשים את מישהו, כי לכך ישנה מישטרה שתח-קור, וועדת חקירה של מישרד-הסעד שתבדוק. אך חובה עלי להזכיר כי עוד לפני כשנתיים גילה ה-עיתון העולם הזה מחזלים חמורים באותו מוסד. מ-או הוכנסו שיפורים מסו-ימים, מונה גם מנהל ה-ד.ש. אך שאלת השאלה למה זה נעשה לאחר גילויי העיתון והאם השיפורים שהוכנסו היו משיקים כדי למנוע אפשרות של אסון". כדברי תשובתו, לא התייחס שריהסעד מיכאל חוני כלל לאותם גילויים של העולם הזה, שחשפו הזנה מחפירה והתעללות בילדים המפגרים המאושפזים במוסד בית פנחס. להיפך, הוא ציטט דו"ח של ועדה מאוגוסט 1969, שסיווגה את בית פנחס במקום השני בין המוסדות הפרטיים הטובים ביותר להחזקת מפגרים. על-כך ניתן לומר רק כי אם בית-פנחס נחשב למוסד טוב, לא קשה לדמיין מה המצב במוסדות אחרים. הצעתו של ח"כ קשת הועברה לדיון בוועדת השירותים הציבוריים. אני מקווה ששם לא ינתן לשרהסעד להתחמק מאחריו-תו לאסון והמתעלמות משרדו מהאשמות העו-לם הזה על המתחולל במוסד הנמצא תחת פי-קוח משרדו.

העולם הזה

חיים

vionell

for the intimate care of the modern woman

מאירופה לאשה שאיכפת לה

vionell

הספרי האינטימי המיוחד המשחר אותך מריחות ורגשות בלתי נעימים. VIONELL מבית BAC, גדול יצרני הדיאודורנטים המובחרים באירופה.

אינך יכול לצאת לבית-כסא
פן תפסיד שיחת טלפון חשובה

התקן "מזכירה אוטומטית" העונה לטלפון שלך 24 שעות ביממה. במחיר המתאים לכל תקציב. לשימוש ביתי ומשרדי.

היה בטוח שאיש לא נהנה מסודותיך! באפשרותנו לגלות מיקרופונים סמויים בעזרת ציוד הגילוי החדש שלנו.

רדיו-דוקטור בע"מ
רח' שלום עליכם 18, תל-אביב, טל' 286444.

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת המינהלה: תל-אביב, רחוב קולביך 12, טלפון 260134 • תאריך: 136 • מען מברקי: עלמפרס • הודפס החדש בע"מ, ת"א, רח' בן-אביגדור • הפצה: גד בע"מ • גלוסות: צינקוגרפיה כסטי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המריל: העולם הזה בע"מ.